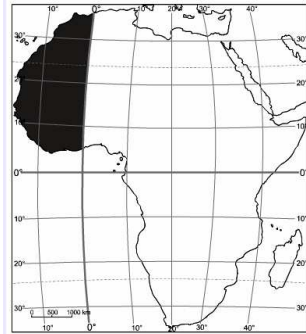

ŚRODOWISKO AFRYKI

1. Na mapie zakreślono część obszaru Afryki. Określ, jaki kierunek szerokości i długości geograficznej mają wszystkie punkty na zakreślonym obszarze

- A. szerokość południową i długość wschodnią
- B. szerokość północną i długość zachodnią
- C. szerokość północną i długość wschodnią
- D. szerokość południową i długość zachodnią

2. Rzeka w klimacie podrównikowym o zmieniającym się w ciągu roku poziomie wody związanym z porą suchą i deszczową to rzeka:

- A. epizodyczna
- B. okresowa
- C. stała
- D. półpustynna

3. Teren, z którego wody nie odpływają do morza lub oceanu to:

- A. dorzecze
- B. zlewisko
- C. obszar bezodpływowy
- D. ued (wadi)

4. Które z wymienionych jezior nie jest jeziorem tektonicznym

- A. Tanganika
- B. Wiktorii
- C. Czad
- D. Niasa

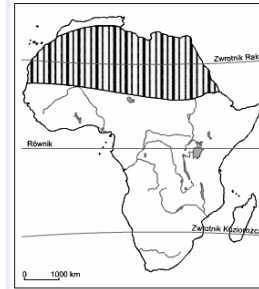
5. Jaką formę terenu określa się arabską nazwą wadi (ued)?

- A. koryta rzek okresowych na Saharze
- B. doliny rzek odprowadzających wody do obszaru bezodpływowego
- C. pozostałości po wysychających jeziorach na Saharze
- D. koryta rzek epizodycznych na Saharze

6. Makia to wiecznie zielone krzewiaste zarośla, dostosowane do wydłużonej suszy w czasie klimatycznego lata. W którym krajobrazie występuje ten typ roślinności?

- A. w klimacie śródziemnomorskim
- B. w wilgotnym lesie równikowym
- C. na półpustyni
- D. na sawannie

7. Na mapie zakreślono jeden z wielkich regionów Afryki. Podaj jego nazwę własną i określ, jaka strefa krajobrazowa tam występuje

- A. Góry Atlas, krajobraz śródziemnomorski
- B. Sudan, sawanna trawiasta
- C. Sahel, półpustynia
- D. Sahara, pustynia

8. Jeziorem okresowym w Afryce jest:

- A. Tanganika
- B. Niasa (Malawi)
- C. Wiktorii
- D. Czad

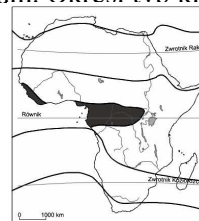
9. Która z rzek Afryki niesie najwięcej wody:

- A. Nil
- B. Zambezi
- C. Kongo
- D. Niger

10. Spośród wymienionych rzek wskaż tę, której dorzecze w całości rozciąga się w klimacie równikowym.

- A. Nil
- B. Niger
- C. Kongo
- D. Zambezi

11. Mapa przedstawia typy klimatów w Afryce. Na zakreślonym obszarze średnia temperatura powietrza przez cały rok jest wyższa niż 20°C, opady są równomiernie rozłożone w ciągu roku, a ich roczna suma sięga 2000mm. Określ ten klimat.

- A. podrównikowy suchy
- B. równikowy wybitnie wilgotny
- C. podrównikowy wilgotny
- D. podzwrotnikowy wilgotny

12. Wskaż najdłuższą rzekę Afryki:

- A. Kongo
- B. Nil
- C. Oranje
- D. Niger

13. Wskaż nazwę własną zarówno pustyni jak i kotliny Afryki:

- A. Konga
- B. Czadu
- C. Kalahari
- D. Nigru

14. Wskaż formacje roślinne występujące w Afryce :

- A. pustynia, step, tundra, tajga
- B. sawanna, pustynia, las równikowy, tundra
- C. pustynia, sawanna, las równikowy, makia
- D. step, las równikowy, sawanna, tajga

15. Wskaż zdanie prawidłowo opisujące prądy morskie opływające Afrykę.

- A. Afrykę od wschodu opływa zimny Prąd Mozambicki, zaś od zachodu ciepły Prąd Benguelski
- B. Afrykę od wschodu opływa ciepły Prąd Mozambicki, zaś od zachodu zimny Prąd Benguelski
- C. Afrykę od zachodu opływa ciepły Prąd Mozambicki, zaś od wschodu zimny Prąd Benguelski
- D. Afrykę od zachodu opływa zimny Prąd Mozambicki, zaś od wschodu ciepły Prąd Benguelski

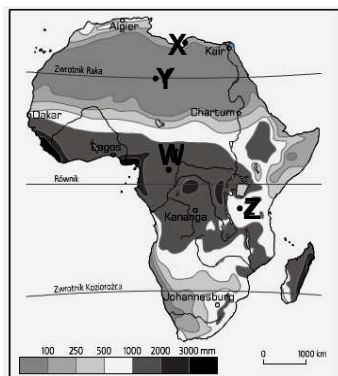
16. Na mapie Afryki zaznaczono 4 punkty. Przeczytaj zdania dotyczące punktów i wskaż poprawny zestaw.

I. Największa roczna suma opadów jest w punkcie W

II. Najmniejsza roczna suma opadów jest w punkcie Y

III. W punkcie Z występuje pora sucha i deszczowa

IV. W punkcie X lata są gorące i suche, zimy ciepłe i wilgotne

- A. prawdziwe jest tylko zdanie I i II
- B. wszystkie zdania są prawdziwe
- C. prawdziwe jest jedynie zdanie III
- D. prawdziwe są tylko zdania I, II oraz I

17. Najrozleglejszą kotliną Afryki jest:

- A. Kotlina Konga
- B. Kotlina Kalahari
- C. Kotlina Czadu
- D. Kotlina Górnego Nilu

18. W którym masywie znajduje się najwyższy szczyt w Afryce:

- A. w masywie Ruwenzori
- B. w masywie Kilimandżaro
- C. w masywie Karisimbi
- D. w masywie Kenia

19. Świat zwierząt żyjących na sawannie jest bardzo zróżnicowany. Wskaż, która z wymienionych grup zwierząt żyje w tym krajobrazie.

- A. lemur, szympansz, fenek
- B. fenek, antylopa, bawół
- C. goryl, okapi, antylopa
- D. zebra, słoń, lew

20. Wskaż element stanowiący granicę pomiędzy Afryką i Azją.

- A. Kanał Panamski
- B. Kanał Sueski
- C. Cieśnina Gibraltarska
- D. Kanał Mozambicki

21. Wskaż oceany oblewające Afrykę.

- A. od zachodu O. Spokojny, od wschodu O. Atlantycki
- B. od zachodu O. Atlantycki, od wschodu O. Indyjski
- C. od zachodu O. Atlantycki, od wschodu O. Spokojny
- D. od zachodu O. Indyjski, od wschodu O. Atlantycki

22. Powierzchnia Afryki jest trzykrotnie większa od powierzchni Europy, natomiast linia brzegowa Afryki jest krótsza od linii brzegowej Europy. O czym to świadczy

- A. o zwartości kontynentu afrykańskiego
- B. o dużej liczbie półwyspów, zatok, wysp wzdłuż linii brzegowej
- C. o wielkiej rozciągłości równoleżnikowej i południkowej Afryki
- D. nie świadczy o żadnym z wyżej wymienionych argumentów

23. Wskaż najgłębsze jezioro Afryki.

- A. Niasa
- B. Czad
- C. Tanganika
- D. Wiktorii

24. Cechą ukształtowania powierzchni Afryki są:

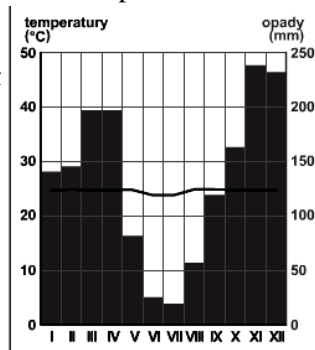
- A. wyżyny i niziny
- B. niziny i kotliny
- C. kotliny i wyżyny
- D. góry i niziny

25. Przeczytaj poniższy opis strefy krajobrazowej w Afryce i wskaż, do którego krajobrazu się on odnosi. „W tym krajobrazie dominującą formacją roślinną są trawy, gdzieś rosną kępy drzew – akacji i baobabów. Świat zwierzęcy jest niezwykle zróżnicowany. Pory roku uzależnione są od wysokości opadów – pora deszczowa następuje, gdy Słońce jest w zenicie, pora sucha natomiast, gdy Słońce jest najniżej nad horyzontem”

- A. do wilgotnego lasu równikowego
- B. do krajobrazu śródziemnomorskiego
- C. do półpustyni
- D. do sawanny

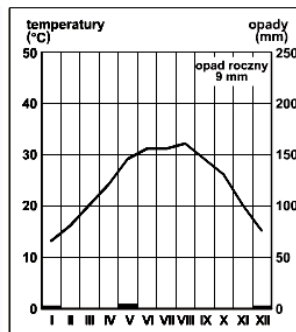
26. Diagram klimatyczny przedstawia roczny przebieg średnich miesięcznych temperatur powietrza i sumy miesięcznych opadów w stacji Kananga w strefie klimatu podrównikowego wilgotnego. Określ, w których miesiącach występuje na tym obszarze pora sucha.

- A. od kwietnia do października
- B. od czerwca do sierpnia
- C. od kwietnia do lipca
- D. od marca do sierpnia

27. Odczytaj z diagramu klimatycznego roczną amplitudę średnich miesięcznych temperatur powietrza.

- A. 50°C
- B. 34°C
- C. 18°C
- D. 10°C

28. Afryka leży strefach klimatycznych:

- A. umiarkowanej, równikowej i zwrotnikowej
- B. równikowej, zwrotnikowej i podzwrotnikowej
- C. okołobiegunowej, umiarkowanej i podzwrotnikowej
- D. równikowej, zwrotnikowej, okołobiegunowej

29. Sahara to w większości pustynia:

- A. żwirowa
- B. kamienista
- C. piaszczysta

30. Wskaż największe jezioro Afryki.

- A. Tanganika
- B. Czad
- C. Wiktorii
- D. Rudolfa

31. Wskaż największą wyspę Afryki.

- A. Gibraltarc
- B. Madagaskar
- C. Barka
- D. Komory

32. Wskaż największy półwysep Afryki.

- A. Mozambicki
- B. Barka
- C. Somalijski
- D. Kanaryjski

33. Zimny Prąd Benguelski przyczynił się do powstania pustyni:

- A. Kalahari
- B. Namib
- C. Arabskiej
- D. Libijskiej

34. Wskaż zestaw pustyni Afryki.

- A. Sahara, Kalahari, Arabska
- B. Kalahari, Gobi, Nubijska
- C. Sahara, Gobi, Namib
- D. Namib, Kalahari, Atacama

35. Wskaż prawidłowe zestawienie nazw pustyni:

- A. kamienista – serir, żwirowa – erg, piaszczysta – hamada
- B. kamienista – erg, żwirowa – serir, piaszczysta – hamada
- C. kamienista – hamada, żwirowa – erg, piaszczysta – serir
- D. kamienista – hamada, żwirowa – serir, piaszczysta – erg

36. Wskaż największą pustynię Afryki.

- A. Namib
- B. Atacama
- C. Sahara
- D. Arabska

37. Obszary trawiaste z pojedynczo rosnącymi akacjami i baobabami to:

- A. step
- B. pustynia
- C. sawanna
- D. makia

38. Afrykę od Europy odgranicza Cieśnina:

- A. Sueska
- B. Gibraltarska
- C. Dardanele
- D. Bosfor

39. Wskaż zdanie prawdziwe:

- A. Do młodych gór Afryki zaliczamy Atlas, zaś do starych Smocze i Przylądkowe
- B. Do młodych gór Afryki zaliczamy Smocze, zaś do starych Atlas i Przylądkowe
- C. Do młodych gór Afryki zaliczamy Przylądkowe, zaś do starych Smocze i Atlas
- D. Wszystkie góry Afryki są bardzo stare

40. Powierzchnia Afryki wynosi:

- A. 40 mln km²
- B. 20 mln km²
- C. 35 mln km²
- D. 30 mln km²

41. Przez Saharę przechodzi:

- A. równik
- B. Zwrotnik Raka
- C. Zwrotnik Koziorożca
- D. Koło Podbiegunowe Północne

45. Na mapie Afryki zaznaczono 4 stacje klimatyczne.

a) W której z nich roczny przebieg średnich temperatur miesięcznych i sum opadów miesięcznych jest taki jak na diagramie?

- A. w stacji Y
- B. w stacji Z
- C. w stacji W
- D. w stacji X

b) w której z nich odnotowuje się najmniejsze roczne amplitudy temperatur powietrza

- A. w stacji Y
- B. w stacji Z
- C. w stacji W
- D. w stacji X

c) w której z nich odnotowuje się dobowe amplitudy (różnice) temperatur powietrza dochodzące do kilkudziesięciu stopni

- A. w stacji Y
- B. w stacji Z
- C. w stacji W
- D. w stacji X

42. System Wielkich Rowów Afrykańskich powstał w wyniku:

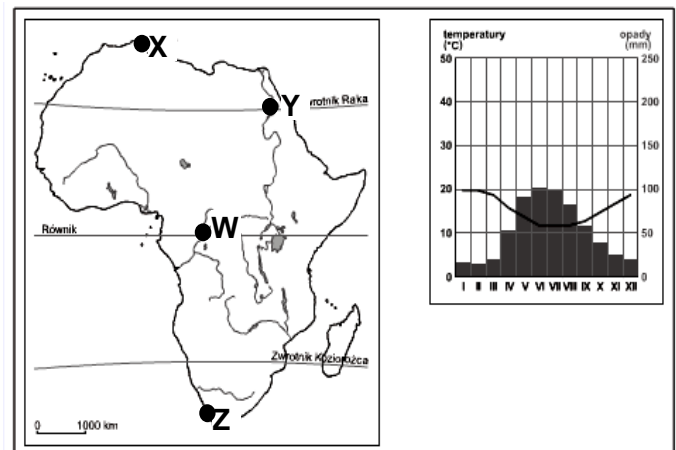
- A. nasuwania się na siebie płyty somalijskiej i afrykańskiej
- B. nasuwania się na siebie płyty afrykańskiej i europejskiej
- C. odrywania się od siebie płyty somalijskiej i afrykańskiej
- D. odrywania się od siebie płyty afrykańskiej i europejskiej

43. Do Afryki należą leżące u północno – zachodniego wybrzeża wyspy należące do Hiszpanii:

- A. Seszele
- B. Baleary
- C. Wyspy Kanaryjskie
- D. Komory

44. Wskaż zestaw nazw krain geograficznych Afryki położonych w strefie klimatów zwrotnikowych.

- A. Atlas, Sahara, Kotlina Konga
- B. Kalahari, Sahara, P. Namib
- C. Kotlina Konga, Wyżyna Wschodnio – Afrykańska
- D. Kalahari, Atlas, Wyżyna Wschodnio - Afrykańska

Zadanie 46

Wykonaj zadania na podstawie mapy Afryki:

a) Punkty skrajne Afryki mają współrzędne:

- P. Ras Al Ghiran – 37⁰N, 10⁰E
- P. Igielny - 35⁰S, 20⁰E
- P. Hafun - 10⁰N, 51⁰E
- P. Almadi - 15⁰N, 18⁰W

- oblicz rozciągłość południkową Afryki
- oblicz rozciągłość równoleżnikową Afryki

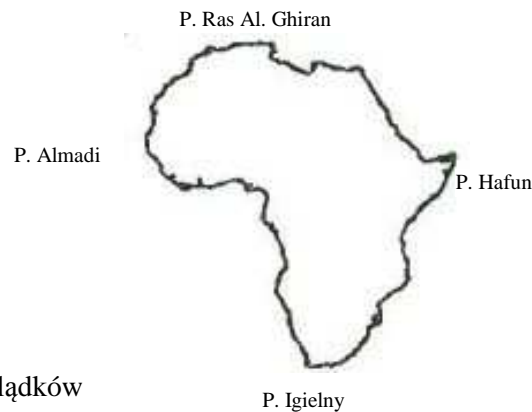
b) Uzupełnij zdania:

Najwcześniej wschód Słońca mają mieszkańcy przylądka .....

Najbardziej zbliżoną godzinę czasu słonecznego mają mieszkańcy przylądków .....

..... i .....

Jeśli na Przylądku Igielnym mamy lato to zima jest na przylądku .....

Zadanie 47

Cyframi od I do IV zaznaczono na mapie strefy klimatyczne.

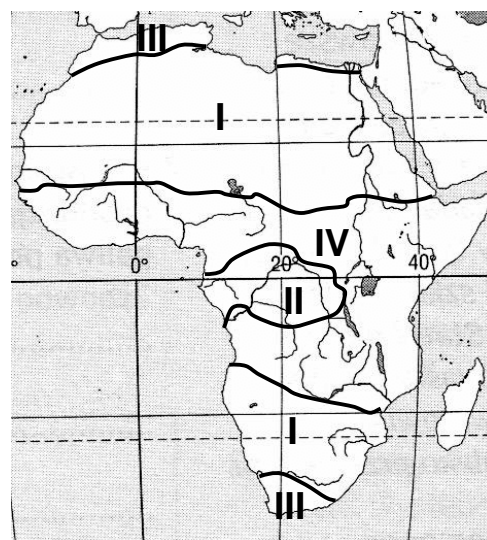
Litery od A do D to cechy klimatu, zaś cyfr 1 do 4 to formacje roślinne

Cechy klimatu:

- A – gorący i suchy
- B – gorący i wilgotny
- C – gorące i suche lato, ciepła i wilgotna zima
- D – pora sucha i deszczowa, gorący

Formacje roślinne

- 1 – pustynia
- 2 – sawanna
- 3 – las równikowy
- 4 – makia śródziemnomorska (roślinność twardolistna)

Utwórz ciąg zależności, wpisując w wykropkowane miejsce odpowiednią cyfrę lub literę

	<i>Lokalizacja na mapie</i>	<i>cecha klimatu</i>	<i>roślinność</i>
Klimat równikowy	..... →	..... →	.....
Klimat podrównikowy	..... →	..... →	.....
Klimat zwrotnikowy	..... →	..... →	.....
Klimat podzwrotnikowy	..... →	..... →	.....

Zadanie 48.

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie kolumny nazwy geograficzne: (niektóre nazwy mogą być dopasowane do różnych kolumn)

*Abisyńska, Kalahari, Atlas, Wiktorii, Sahara, Nil, Kongo, Tanganizak, Namib, Somalijska,
Arabska, Czad, Oranje, Niger, Smocze, Niasa (Malwi),
Nasera, Przylądkowe, Libijska, Zambezi, Wschodnioafrykańska,*

Góry	Wyżyny	Rzeki	Jeziora	Pustynie	Kotliny